

СРБСКИ
64/54

ПРАДСКА БИТО
ЗАВИЧНО
874
САЧА

ДРАГАЧЕВСКИ ШРУБАЧ

БРОЈ 7 ЦЕНА 2 ДИН.
ГУЧА, 27—29. АВГУСТ 1976. Г.

ЗА КИМ ТРУБА ТРУБИ

ТРУБА СЕ ОГЛАШАВА, НАД ЗАСВИРА „ЗБОР“ — ОКУПЉА СВЕ ШТО ЈЕ ОРНО ЗА РАД ИЛИ БОРБУ, ТРУБИ СЕ НА ЈУРИШ, ОБЗНАЊУЈЕ ПОВЛАЧЕЊЕ, ЗАТРУБИ СЕ ПОЗДРАВ „НА ДЕСНО“. ТРУБИ ЗА ПАЛИМ ЈУНАНОМ, ЗНАНИМ И НЕЗНАНИМ.

ОД ТРУБЕ ДО ЛЕГЕНДЕ НАЈ ЗА ДЛАНУ. ОНЕ СУ СЕ У НАШОЈ СЛАВНОЈ ПРОШЛОСТИ ИСПРЕПЛЕТАЛЕ, И ТАМВЕ, НЕРАЗДВОЈЕНЕ, ОСТАЛЕ. ТАНО ЈЕ ТО НОД НАС. ТЕШНИ ДАНИ МИНУЛИХ НАМ ОСЛОБОДИЛАЧКИХ РАТОВА ПРАВИЛИ СУ ОД МАЛИХ ЉУДИ ХЕРОЈЕ, ИШЛИ СМО ИЗ ПОРАЗА У ПОБЕДУ, НАШЕ РЕНЕ И ПЛАНИНЕ БИЛЕ СУ ПОПРИШТЕ ТЕШНИХ ИСКУШЕЊА. НАШИ ГРАДОВИ, ВАРОШИЦЕ И НАС... УБОШЕ У ИСТОРИЈУ. СВАКА СТОПА ЗЕМЉЕ... ГРОБ... ТРУБА И СРЦЕ ЈЕ ОТРУЂЕНО... СБОР НАРОДНИХ ТРУБАЧА СРБИЈЕ ИМА СВОЈА ЗНАМЕЊА. ОВОГОДИШЊИ ТРУБАЧЕВ „ЗБОР“, ПА САБОРСКА ХИМНА — „СА ОВЧАРА И КАБЛАРА“ —, ПУЦЊИ ПРАНГИЈА, МАРШЕВИ И ОСТАЛО, ИЗА ТОГА, ОГЛАСИЋЕ ТРИДЕСЕТ ПЕТОГОДИШЊИЦУ УНИЧНЕ РЕПУБЛИКЕ. ТРУБИТЕ СЕ У СЛАВУ ПОБЕДЕ, СЛОБОДЕ И НАШЕГ ДАНАС, НА СВИМ ПОЉИМА.

АЛИ, ОДЈЕНИВАЈЕ САБОРСНЕ ТРУБЕ У ДРАГАЧЕВУ И ПРОТЕСТНО. ЈЕР, НА СЕВЕРОЗАПАДУ, У АУСТРИЈИ, ВРШИ СЕ ЕТНОЦИД НАД НАШОМ БРА-

ТОМ НОРУШНИМ СЛОВЕНЦИМА И ГРАДИШЋАНСКИМ ХРВАТИМА, НА ИСТОНУ, У БУГАРСКОЈ, ИСТО ТО И СА НАШОМ БРАТОМ МАКЕДОНЦИМА. ЗАТО, НЕКА ДРАГАЧЕВСНЕ ТРУБЕ ЈЕНУ ШТО ГЛАСНИЈЕ И ПРКОСИЈЕ! НЕКА БУЊЕВИ ЗАГРЕ НАНОНАДОМ! НЕКА СЕ ЧУЈЕ И ЗНА ДА СМО С НАШОМ БРАТОМ, ПА МА ГДЕ ДА СУ, А САБОРСКА ХИМНА „СА ОВЧАРА И КАБЛАРА“ НАЈИ ЋЕ ОДЈЕНЕ ОД СОЧЕ ДО ВАРДАРА, ПА УНАКРС, ОД СУБОТИЦЕ ДО СПЛИТА. ОДЈЕН НАШИХ ТРУБА УРОНИЋЕ У СРЦА СВИХ НАШИХ НАРОДА И НАРОДНОСТИ.

И ОВАЈ ФЕСТИВАЛ НАРОДНОГ ТРУБАШТВА У ГУЧИ, ШЕСНАЕСТИ ПО РЕДУ, ПРИЛИНА ЈЕ ЗА СУСРЕТЕ САБОРАША, ПОКЛОНИНА НАРОДНОГ

ПЕВАЧИ И ПИРАЧИ, СА ЊИМА СУ НАРОДНИ БЈАРИ, РЕЗБАРИ, СЛИКАРИ, ПЕСНИЦИ. МЕЂУ ЊИМА ТНАЈЕ, ВЕЗИЈЕ И ПЛЕТИЈЕ. ЗА ЊИМА ДЕСЕТИНЕ ХИЉАДА ВЕРНИХ ДРАГАЧЕВСКОМ САБОРУ, А ИЗНАД СВЕГА, ВЕДРА ЛИЦА МЛАДИХ И СТАРИХ НА КРАЈУ БЕРИЈЕТНОГ НАМ ЛЕТА.

ЕТО ЗА КИМ ТРУБА ТРУБИ, ИМА ЗА НИМ И ЗА ЧИМ.

ПА НЕНА НАМ ЈЕ СРЕЊНО!

ДРАГОЉУБ Д. ЈОВАШЕВИЋ

Добро дошли — Добрима дошли!

НАПРЕДАК У СВИМ ОБЛАСТИМА ЖИВОТА

Привредни и друштвени развој општине Лучани (познатије као Драгачево), у периоду 1971-1975. године карактеристично је у структурно-друштвеног производа учествовао са 70,8 одсто, захваљујући Хемиској

пне инвестиције износиће оно 720 милиона динара, а употребиће се за изградњу хладњаче за 340 вагона и хладњаче са фабрикама за прераду меса у Хотролин, као и за изградњу хладњаче истог квалитета, фабрике за прераду кромпира и дестилерије у Гучи.

асфалтним путем, а предвиђено је да се изгради и 200 нових станова у друштвеној својини.

У области образовања врше се озбиљне припреме за почетак функционисања новог система заједничких основа и усмереног образовања. У Гучи је већ почела изградња нове школске зграде за усмерено образовање, а у сиропу ће се и у Лучанима, уз зграду Основне школе „Милан Благојевић“, поједи објекат за усмерено образовање, како би радили људи највећег драгачевског колектива, Хемиске индустрије „Милан Благојевић“, могли своју децу да школују у месту становања.

Значајна улагања предвиђају се и у областима здравствене заштите (предстоји изградња Центра за медицину рада у Лучанима), физичке културе, дејче и социјалне заштите.

Све у свему, наредни петогодишњи период донеће Драгачеву напредак у свим областима живота и рада. Али, овде су сви свесни да без дисциплинованог понашања и извршавања свакодневних обавеза и планских задатака, без много напора и самоодрицања свих субјеката, циљеви неће бити остварени. Досадашња искуства кажу да овде живи вредан и радан народ, који зна шта хоће и каква је цена да се мељено достигне.

П.Р.

Нови Центар за мајку и дете у Гучи

индустрији „Милан Благојевић“ у Лучанима и Индустијском комбинату „Гуча“. Упоредо са развојем привреде, развијале су се и друштвене делатности — школство, здравство, култура, физичка култура, социјална и дејча заштита (на уредбу су предвидени Центар за мајку и дете у Гучи, Аутобуска станица, модернизовано је прико 50 километара путева. . .).

Угоститељство и туризам имају веома повољне (и још недодовољно коришћене) услове за урбани развој. Стога се предвиђа изградња хотела 5 категорије у Гучи и Лучанима, а реконструираће се и постојеће малацети. Настајеће се са модернизацијом путне мреже, тако да ће свако веће насеље у општини бити повезано

У наредних пет година, укупно се предвиђа да се до краја године, а национални доходи 1980. година треба да постигне 1.600 долара по становнику. Биће запослено нових 1.500 радника, а водеће место и даље ће имати индустрија. Само у тој области у наредних пет година биће инвестирано око 570 милиона динара за проширење постојећих и изградњу нових малацети.

Пошто је констатовано да у претходном периоду није у довољној мери искоришћени производни потенцијал пољопривреде, предвиђају се значајна улагања и у овој области. Уку-

Милош Першић „Златна труба публице“ прошлогодишњег Сабора

У Р А Н А К

МОЈА МАЈНА УСТАЈЕ РАНО, ПРИЈЕ ЗОРЕ,
НИ СОВА СЕ НИЈЕ ВРАТИЛА ИЗ ЛОВА,
ЗЛАТНО ОНО НЕБА ЈОШ ЈЕ ИЗНАД ГОРЕ,
А ОНА СЕ ТИХО И НЕЧУЈНО ДИЖЕ,
ДА НЕ ТАНКЕ БРОД НАШИХ ДЕЧИХ СНОВА.

СУНЦЕ ТЕК МЕЗГРА ПОД БАНАРНОМ КОРОМ,
ОНОЛО СВЕ САНО,
И ПТИЦЕ У КРОШЊИ ГРАНА, . .
МОЈА МАЈНА УСТАНЕ РАНО,
УМИЈЕ СЕ ЗОРМ
И ПОЧНЕ ПЛЕСТИ ПРВУ ЈИЦУ ДАНА.

Михаило ЂУПОВИЋ

Слободан Радичевић, председник СО Лучани, пресеца вршцу на новом путу кроз село Граре, које су мостови асфалтирали сопственим средствима.

ПРОГРАМ

Шеснаестог Драгачевског сабора трубаца

ПЕТАК, 27. АВГУСТ

- У 8 часова:
Отварање драгачевских трибуна
- У 10 часова:
Саветовачке Савезне групе за производњу и промет кромпира
- У 13 часова:
Отварање изложбе талас Драгачевске задруге жена „Рајна Борковић“ из Доњег Дубова
- У 15 часова:
Отварање Личних изложби самоујних уметника:
1. Личне изложбе вајарских радова и слика лесковачке школе Богосава Новаковића.
2. Личне изложбе сликара опшарне школе Јанка Брашнаша.
3. Личне изложбе сликарске народности из Новагара Драгачева.
4. Личне изложбе румунске народности из Уданина.
5. Личне изложбе Удружења самоујних сликара и вајара Драгачева.
- У 17 часова:
Генерална проба завршне приредбе „Са Очвара и Наблара“
- У 19 часова:
Златна труба Драгачевског сабора вас позивају у саборско коло
- Од 20 часова:
Шатра шатру натпевања,
шатра шатру надигравања.

СУБОТА, 28. АВГУСТ

- У 7 часова:
Трубацка будилица
- У 8 часова:
Састанак рачносбораша
- Од 10 — 12 часова:
Момичка саборна надметања у народном вишебоју: ревање у обвсти, спок из места, гамање имена с рамена и гамање кроз прстен јабуке.
- Од 12 — 15 часова:
Саборници за своју душу и свој грош
- У 15 часова:
Дефиле трубацких оркестара и изворних фолклорних група
- У 16 часова:
Смотра изворног народног стваралаштва
Учествују: трубацки оркестри источне Јужине и западне Србије; фолклорне групе из: Тибудине (Врњаци), Уданина (румунска народност), Вогаше (Сарајево), Дрежника (Титов Ужине), Прешет (Лепав), Богосине (Црна река), Сирогоно (Златбор), Вине, Дунавчића, Насне и Граба (Драгачево) и песници: Момчило Тешић, Момчило Ђуковић, Милошко Пуловић, Ђерица Тадић, Миланко Тођковић.
- У 19 часова:
Златна труба Драгачевског сабора вас позивају у саборско коло
- Од 20 часова:
Надтрубавање, натпевавање и надигравање од завршног до урнка.

НЕДЕЉА, 29. АВГУСТ

- У 7 часова:
Трубацка будилица
- У 10 часова:
Дефиле учесника програма — трубацких оркестара, изворних фолклорних група и импровизација старе драгачевске свадабе
- У 14 часова:
„СА ОЧВАРА И НАБЛАРА“, завршна приредба Драгачевског сабора.
Учествују: трубацки оркестри источне Јужине и западне Србије и фолклорне групе из: Тибудине, Вогаша, Надрља, Богосине и Вине.
- У 17 часова:
Проглашање победница XVI Драгачевског сабора
- Од 18 часова:
Труба, песма и играна од завршног до растанка.

НА XVI ДРАГАЧЕВСКОМ САБОРУ ТРУБАЦА ОРКЕСТРИ СЕ ТАМНИЧЕ

1. Прва (златна) труба Драгачевског сабора
2. Први оркестар на Драгачевском сабору
3. Најпознатији трубац-прва награда публице
4. Друга труба Драгачевског сабора
5. Други оркестар Драгачевског сабора
6. Трећа труба Драгачевског сабора
7. Трећи оркестар Драгачевског сабора
8. Најбоља одсвирана мари
9. Најбоље одсвирана партизанска песма
10. Најбоље одсвирано народно коло
11. Најизворније музичариње на Сабору
12. Најбоља басиста
13. Најбољи тенориста
14. Најбољи бубњар

Покровитељи сабора

„ИЛУСТРОВАНА ПОЛИТИКА“ — ген. покровитељ „ВЕЧЕРЊЕ НОВОСТИ“

МАЈСТОРИ ТРУБАЧИ

Многи се данас не сећају на да је одржан први Драгачевски сабор, а то, управо и потпуно је да је ово сванагодишње светковане у знању трубе постало и непрописана традиција. Протекле су многе године (приближавало се већ крају друге деценије), а трубно надметање нездравно наставља утврдило путујући музички ансамбли заставу народног трубаства Србије. И баш то, што се у Гучу окупљају само одабрани такмичари, речито говори о значају ширини и културном домету ове јединствене манифестације, за развој аматерских блес орестара у нашој републици.

Нао народни инструмент трубу у нас нема тако дубоке историје (ген почетком прошлог века јавља се удруживање свеоких трубаца), али, захваљујући Драгачевском сабору, постао је веома брзо омиљен народни ин-

струмент, посебно у три одређена региона (околина Чачка и Т. Ужица, Бољевац, Лесковца и

Врњаци), који данас представљају центрне наших најбољих извођача.

Нири и публици на прошлогодњем Сабору

Гуча, до недавно непозната, сваке године је већ напредно познато стешите најбољих труба, који само ту потврђују своје мајсторство. У њој је утемељена и својерасна „висока школа“ наших народних дувача, који ауторитативно потврђују дипломе најбољим дувачним оркестрима и открила талентоване младе трубе. Да би се створило највише признање и потврдило име најбољих, сваке године треба поново доћи у Драгачево у Гучу и својим квалитетима то и доказати.

Завршни мајсторски испит, установљен у многим занимањима, који даје „мајсторско писмо“ на озаконјену потврду за даљу делатност, постоји „незванично“ и у Гучу за своје народне трубе. Добивају заједно мајсторство — трубаца могуће је само у околину Драгачевог сабора где се стиче највише могуће признање „златна труба“.

Године које су протекле у овом јединственом надметању учинили су веома много да се овај вид аматерска рабрути и постне израдовити део наше сеоске и опште народне културе. Припремајући свако

године, са искреним одушевљењем, велич традиционалног сабора, гостолубиви домаћини дограђују на овај начин и једну степеницу више нога на успону културног уздицања свога краја и даље развоја трубачког аматерства у СР Србији. То су доказале ове протекле године, то потврђује и овогодишњи шеснаести сабор.

Драгачева Девић
Доцент Факултета музичких
уметности Универзитета у
Београду

ДОШЛО ПИСМО ИЗ ЈАПАНА

Нпрејем прошле године, на адресу Дома културе „Бранислав Обрадовић — Цамбо“, са називом за „Драгачевски сабор свеоких трубаца“, у Гучу је стигло писмо из далеког Јапана. Двадесетистогодишњи банарски службеник Масура Нагае из Анда ситија посебно је заинтересован за изворни фолклор Југосвије. У својој земљи, наиме, викае је на језику „Коло“. Од Боро Мартиновића, генералног заступника ЈАТ у земљи изворне стича сазнање је да, ако неки да види у Југославији грати, изворни народни фолклор, треба да отуђе у Гучу, на Драгачевски сабор трубаца.

2022. Matsuo
Iida City, Nagaya Pref
335 JAPAN
December 15, 1975

THE DRAGACEVO ASSEMBLY OF
VILLAGE TRUMPETERS
FROM KULTURE
BRANISLAV OBRADOVIC
DZAMO
DZAZO GUCIA
YUGOSLAVIA

Dear Sir
I am 30 years old. I am employed in a bank now.
I am planning to go on a trip abroad. Especially I am interested in the folk music in Yugoslavia. I would like to visit Yugoslavia in order to collect about the trip. After the bank transactions are finished, I am going to Japan in mid-October. I am going to be in Japan for several weeks. I would like to be invited to be a guest at the beginning of September for these days in your city. I am looking forward to your reply with kind affection. I leave it entirely to you.
Yours faithfully,
Masuro Nagaya

И господин Масура је одлучно да дође на Сабор, да својим очима и ушима види и чује наш мелос на извору. Сабрани одбор му је упутио писмо, а после извод из програма.

Добро дошли!

На слици: фанксими писма Масура Нагае.

НИРИ ШЕСНАЕСТОГ САБОРА

1. Драгољуб Јовашевић, музиколог из Чачка,
2. Драгосава Девић, доцент Факултета музичких уметности у Београду,
3. Будимир Гајић, диригент из Београда,
4. Зоран Христић, номпозитор из Београда,
5. Радинка Петровић, етно-музиколог из Београда,
6. Завидије Тривачевић, уредник РТБ,
7. Предраг Чачан, музички уредник РДП Лесковца,
8. Раде Позаниновић, педагошки саветник ПИЗ у Титовом Ужичу.

ОНИ СУ ПОВЕДИНИ

Први сабор, 14. 10. 1961. године

Прва труба је освајач је Десанко Перковић из Горњаци, а његов оркестар био је победник. Учествовао четири оркестра.

Други сабор, 15—17. 9. 1962. године

Златна труба припаца је Радоваю Бабићу из Мишљевог Села, док је међу свим такмичарским оркестрима, најбољи био оркестар из Кожедара.

Трети сабор, 7. и 8. 9. 1963. године

Најбољи трубац био је Бакија Башић из Врњаци. Друга труба доbio је Станка Главоњић из Горњаци, а трећа: Рако Костић из Аукова. Први најбољи оркестар (а такмичење из се 15) био су из Аукова. Врња и Брањски Бани. Меморијални награду „Професор Милодрас Васиљевић“ освајач је Срећко Обрадовић из Гучу.

Четврти сабор, 12. и 13. 9. 1964. године

Рако Костић из Аукова добио је златну трубу, док су други и трећи урешени Бакија Башић из Врњаци и Селма Салијевић из Сурдулице. Најмасни оркестар: Врњаци, Ауково, Прекопацки. Још три публике победике је за најбољегоркестар трубаца Срећко Обрадовић из Гучу.

Пети сабор, 4. и 5. 9. 1965. године

Прва труба Драгачева постао је Јуџа Исмаиловић из Прекопаца, други: Радојав Бабић из Мишљевог села, а трећа: Рако Костић из Аукова, који је оркестар био најбољи, док су други и треће место припаца трубаца био припаца је Трубаца из Горњаци. Друга труба доbio је своју трубу Станка Главоњић из Горњаци, док је награда „Професор Милодрас Васиљевић“ припаца оркестру из Гучу. Такмичење из 14 музичких система.

Шести сабор, 17 и 18. 4. 1966. године

Победник је Рако Костић из Аукова, док су Осман Салијевић из Владимирци и Радојав Бабић из Мишљевог Села прва, друга и трећа награда. Међу 18 такмичарских оркестара најбољи је био из Аукова, други место припаца је Трубаца из Горњаци, трећа оркестру из Кожедара. Радојав Бабић из Мишљевог Села добио је трубу међу најбољим трубаца док је меморијална награда „Професор Милодрас Васиљевић“ припаца оркестру Салма Салијевић из Сурдулице. Додатично је у више других награда.

Седам сабор, 2. и 3. 9. 1967. године

Такмичење из 17 оркестара. Јуџа Исмаиловић је постао „Прва труба Драгачева“, други: Рако Костић из Аукова, а трећи: Рако Костић из Аукова. Најмасни оркестар: Врњаци, Прекопацки, Мишљево Село.

Осам сабор, 31. 8. и 1. 9. 1968. године

Такмичење из 11 оркестара. Прва труба припаца су: Рако Костић из Аукова, Јуџа Исмаиловић из Прекопаца и Станка Главоњић из Горњаци. Како Врњаци, Сурдулице. Меморијална награда „Професор Милодрас Васиљевић“ освајач је оркестар Радојав Бабић из Мишљевог села, а „златну трубу“ публике Душан Салијевић из Аукова.

Девети сабор, 30. и 31. 8. 1969. године

Такмичење из 14 оркестара. Прва труба припаца из Врњаци, друга: Рако Костић из Аукова, трећа: Радојав Јовановић из Граднице. Оркестри Добрава и Кожедара. Јуџа Исмаиловић из Прекопаца и Станка Главоњић из Горњаци освајачи су три прве награде. Награду публике добио је Милодрас Васиљевић из Кожедара, а награда „Професор Милодрас Васиљевић“ припаца оркестру Селма Салијевић из Аукова.

Девети сабор, 30. 8. — 6. 9. 1970. године

Такмичење из 13 оркестара. „Прва друга Драгачева“ постао је Бакија Башић из Врњаци, други: Рако Костић из Аукова, трећа: Рако Костић из Аукова. Најмасни оркестар: Прекопацки, Мишљево Село, Кожедара. Меморијална награда „Професор Милодрас Васиљевић“ припаца оркестру Селма Салијевић из Аукова.

Једанаести сабор, 1—4. 9. 1971. године

Рако Костић из Аукова добио је „Прва труба Драгачева“, други: Маман Николаић из Граднице, а трећи: Јуџа Исмаиловић из Прекопаца. Прва труба међу зрелим су оркестри: Бакија Башић из Врњаци, Бољавић Вукосава из Потчиња и Феликс Селић из Бољави. Златна труба публике припаца је Милоду Станимирковић из Кожедара, а награда „Професор Милодрас Васиљевић“ оркестру Селма Салијевић из Аукова.

Дванаести сабор, 1—3. 9. 1972. године

Милодрас Башић из Кожедара прогласио је за најбољегоркестар трубаца, а његов оркестар за најбоља. Друга труба припаца је Екрему Махмутовићу из Врњаци, а трећа: Рако Костић из Аукова. Најмасни оркестар: Милодрас Башић из Кожедара. Најбоље публике припаца је Екрему Махмутовићу из Врњаци, а Меморијална награда „Професор Милодрас Васиљевић“ освајач је са својим оркестром Милодрас Башић из Кожедара.

Тринаести сабор, 31. 8. — 2. 9. 1973. године

Бољавић Алредовић из Врњаци био је најбољи трубац. Друго место припаца је Екрему Махмутовићу из Врњаци, а трећи: Милодрас Бабић из Кожедара. Најбоље публике припаца је Екрему Махмутовићу из Врњаци. Најмасни оркестар: Милодрас Башић из Кожедара. Меморијална награда „Професор Милодрас Васиљевић“ припаца оркестру Бошка Остојића из Потчиња.

Четиринаести сабор, 30. 8. — 1. 9. 1974. године

Прва труба припаца је Милоду Николаићу из Граднице, други: Милоду Станимирковићу из Кожедара (уједно и награда „Професор Милодрас Васиљевић“), а трећи: Рако Костић из Аукова. Најмасни оркестар: Милодрас Башић из Кожедара, Најбоље публике припаца је Екрему Махмутовићу из Врњаци, а Меморијална награда „Професор Милодрас Васиљевић“ припаца оркестру Бошка Остојића из Потчиња.

Петнаести сабор, 29 — 31. VIII 1975. године

На 15. јубиларном Сабору, који је за „прву трубу“ прогласио Јуџа Исмаиловић из Прекопаца, на други Бошка Остојића из Златуца, а на трећу трубу Рако Костић из Аукова. Најмасни оркестар је Милодрас Башић из Кожедара, а трећи: Рако Костић из Аукова. Најбоље публике припаца је Екрему Махмутовићу из Врњаци, а Меморијална награда „Професор Милодрас Васиљевић“ припаца оркестру Јуџа Исмаиловићу. а трећи оркестар Милодрас Башић из Кожедара. Меморијална награда „Професор Милодрас Васиљевић“ припаца оркестру Милодрас Башић из Кожедара.

ФОРМИРАЊЕ ПРВИХ ПАРТИЗАНСКИХ ЧЕТА

Улога Драгачева у народно-ослободилачкој борби још увек није потпуно сасвим пројасветљена у литератури и историографији овог значајног историјског издана прошлости. Сви историјски извјештаји за циљ да, бар и неопходно, осветле поједине моменте из првих дана 1941. године.

Од самог почетка 1941. године партијска организација у Гучу делује као посебан пункт за проширење партијских јединица и архива за архивски и извјештајни рад.

Један значајан саставни партијских функционера чланова и ујничког кара одржан је 18. августа у селу Вирову, у кршу Милоша Ђурићковића. Саставу су присуствовали: Петар Стамболић, Милош Мишић, Митра Радојевић, Мома Радојевић, Мома Вилановић, Раде Милош и други. Циљ овог састанка је био припрема и организовање пружања помоћи партијским организацијама и комунистима у борби на организовању партијског рада у новонасталој политичкој ситуацији. Поред осталог, требало је народу објаснити изданичне став владарских кругова и утицати на подизање вере у Комунистичку партију и окупати најшире масе око ње. Нарочито је истакнут задатак материјала, који се налазио ретким на читавој територији.

АКТИВНОСТ КОМУНИСТА ГУЧЕ

Мада партијски кадар у Драгачеву у потпуности је сватко новонасталу политичку ситуацију и спремно ступио у интензиван политички рад у народу. Радио се на осамостаљење партијских јединица, посебно у Гучи и Дунавскојима. Истовремено, развијена је жива активност својесне организације. У то време, својесно су били организовани у Гучу, Грабу, Горањима, Маровици, Миросаљима и Каони. Поређ, сформалована, који су се вратили у своја села, и који су масовно ступили у СПОЗ. Било је доста и својесне омладине. Сви су они били веома активни у припрему оружја и војног материјала, вршили попис људи код којих се налази оружје, а на бројним кружоцима изучавања је партијска литература.

Почетком маја, на брду Ливре, више Гуче, организован је масовни састанак омладине, на коме су говорили Драга Стамболић, члан Политичког комитета СНОЗ-а, и Милан Бујарић, секретар партијске организације у Гуче.

Двадесет другог јуна окупатор је почео хапшење комуниста у Чачку. Партијски руководиоци, којима је претила опасност од хапшења, морали су изаћи у даљина, а савима таква и непосредно се укључити у рад на терену. Тако су из партијског центра Чачка у Драгачевски срез прите-

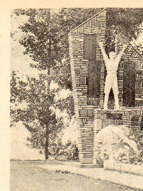
шли Боба Јанковић, у својству инструктора Округног комитета партијске активности Драган Вршић, Ратко Вранковић и Милан Петровић. Ирањан Гучу, у Гучу дошли Ратко Митровић и даје задатак партијској организацији да формира омладински десетинак који ће се обухватити у ратном окружњу.

СТИГАО ЈЕ ПРОГЛАС

Већ деветог јуна, Боба Јанковић доноси Проглас ЦК КПЈ о дизању устанака. У веома кратком времену, сви партијски активисти и симпатизери на територији Драгачева добили су овај Проглас. У кршу Тихомира Бугарића крај Гуче, одржано је 11. јуна партијско саветовање, којим је руководио Ратко Митровић. Том приликом саопштено је да је Округни комитет, у складу са одлуком Централног комитета, приступио формирању партијског одреда за чачанско окуп. Саопштено су основни подаци о новонаформираном одреду, а партијско руководство у Драгачеву добило је задатак да формира једну партијску чету и јачу политичку мобилизацију народа за савршени устанак. Одлучено је да се чета формира на Зараваљу 13. јуна.

Овај задатак партијско руководство Драгачева веома успешно је извршило, јер је за само 133 дана окупљено око 120 бораца. Формиране су две чете. Командир јединице био је Раде Прелић, а друге Предраг Јевтић „Шлепа“. Борцима се, том приликом, испред Округног комитета, обратио Боба Јанковић.

Обе чете су располагале са врло мало оружја. Била је слабо организована исхрана, а са-

Спомени палим борцима у Каони, дело Рада Јованчевића

не-политичка активност чета у јачењу. У складности са Округним комитетом, донета је одлука да се ове чете раздвоје у групе, које ће деловати по целом Драгачеву. У исто време, на територији села Вирова и

Миросаљца, која су тада припадали Драгачевској срезу, формирана је још једна партијска чета, чији је командир био Војислав Пајић, а политички комесар Милош Ђурићковић. Ова јединица бројала је око 25 до 30 бораца.

НАПАД НА ГУЧУ

Читава активност партијских надзора и партизанских бораца у тој периоду била је усмерена на политички рад са народом, а започете су и вичице на пљачку општинских архива по сеима. Такав активност изнела је мањадармериске одреде из Каоне, Котарне и Маровице да се сконцентришу у Гучу.

Организован напад на мањадармериску станицу у Гучу изведен је 26. августа. У напад је учествовала група бораца која је била стационирана у Зеонама, вировска група и издесетан број бораца Томаске чете, који су дошли у помоћ драгачевским партизанима.

Са војничке тачке гледишта, акција није до краја успела, али у политичком и моралном погледу имала је велики значај. Милош омладинци, нарочито из Гуче, одмах после окуп, отишли су у чету, и број људи у Зеонама доста се повећао. У народу се дуго причало о овој борби. Велика се снага и херојска мери изгубило после разарања партизана и повратило се оно почетно распокојено пратије окупатора, које се, у извесној мери изгубило после разарања оформљених чета на Зараваљу. У борби је био присутан Хрсановић, борац Трајковић чете. Овакв напад извршен у Гучу, у Зеоне је дошла група безградских партијских активиста, међу којима се налази Богдан Напелан, Воја Нубуровић Душан Ђурићев и други.

ши обуца, и да чена извршене да ироне у лрцију. Билу Напелана стадио је Милош Ђурићковић, из села Вирова, познати по муниста у Драгачеву. У наставу „Зависни“, Родољуб Чолаковић помиње сам чин полагања заветове драгачевских партизана у Зеонама и народну заборава који су држани у Зеонама и ономим селима, као и о сарадници партизана и народа.

Борави чете у Зеонама нашло је одајне и у народној невоји, који се прато броју шака читавим Драгачевом, а и данас је остала у сећању и раду се лева као усмена на Драгачевску партизанску чету.

„Крај Јелице горе вичко: малено је село Зеоне, Напелан је ту да ходи партизанске чете војно.“

Над Напелан с четом провази са усана песма долази. . .

БОРБА НА НАРАУЗИ

Схвативши развој ситуације, нападници су побегли из Гуче у Чачак. Главнина партизанских снага хренула је по драгачевским селима са циљем да мобилизује веома борце. Један војнички партизанске чете упућен је на Вирштан да, у заједници са аријским борцима, спрече улаз Немача у Ариље и Драгачев. Други вој, под командом Драгице Мажорствова, упућен је на село „Нарауза“ на планини Јелици.

Немци су, 16. септембра, извршили покушај организовања улада у Драгачев, са задатком да изврше распредање над стамбовичким и успоставе окупаторску власт. Ова акција имала је карактер вичице операције, са знатним немачким снагама, што потпуно и чинило да су акцијом руководили вичи офисери. С друге стране, партизански вој, који је бројао 18 бораца, располагао је са пушачима и једним пушкомитралезом. Ручек тога, имали су и неколико других бомби.

Борци су заузели положај лево и десно од пута, на самој реци. Јавила су се два бораца, доброволца, Мишић и Ђурићковић, који су, као бомбаша, заузели положај, немалом стотице метара испред борбеног положаја, са задатком да из непосредне близине дејствују на немачку колону.

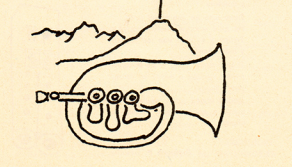
Нада је колони немачких наводно примао самој Нараузи, где су се налазили бомбаша, била је засута бомбама. Том приликом рањено је и убијено више немачких војника међу којима је рањен и њихов командант. У исто време, са носе су дебарковали и остали борци, те су се Немци у пометни пољски нештоли стотина метара назад. Пошто је прикупио снаге, непријатељ је поново, у стрелачком строју, кренуо према партизанском положају. И овог пута безуспешно.

По повлачењу у Чачак, Немци су цело попадне, а и сутрадан, артиљеријском ватром туки партизанске положаје. Како у току борбе, тако и у току бомбардовања, није погинуо ни један партизан, сем што је један ланше изгубио.

Борба на Јелици имала је врло велики морални значај за Драгачевски срез и била је један од великих подстицаја за воју мобилизацију. Моње се сматрати да је ова победа над Немцима била пресудна за развој устанака у Драгачеву, ме морални повет и стварање поверења да борби против непријатеља моње бити успешна.

Овај исход довео је, убрзо, до формирања Драгачевског партизанског батаљона са преко 400 бораца, који ће у будућим окупацијама, одети значајне поделе на Четну, Краљево, Трешницу, Праняњима, Ариљу, Иванци и другим местима.

Томислав Протић Предраг Раовић

Три-четири дана после формирања чете, у Зеоне је дошао члан Главног штаба партизанске одреде Собије, Родољуб Чолаковић. У својим познатим „Зависници“, друг „Чолаковић“, поред осталог, навео:

„Издавна видела су се два распалета шатора, а око њих груписе људи. На улазу у агор дочекао нас је Напелан, који је оштро, војнички, поздравно и репортирао да је Драгачевска чета на окупу, да се у логору ар-

Отривање бисте народног хероја Чедва Васовића у Гучи

РИЗНИЦА НАРОДНОГ

Драгачево поносито

Полећаше брело киле
са језице са плавине,
То не било брело киле,
већ ђевојно Драгачево.
Са плавине полећаше
у полу се уставаше.
На сред поља нолю игра.

Оно коло раставише,
у мига се у ваташе
лепу пресму зафјешаше:
„Ноло наше кивовито,
Драгачево поносито,
Ма'ни нолом, млад Јоване,
не дај нози да застане!“

Називач:
Раде Петковић (1899. —)
Расовац

Три ђавола

Има мајна три ђевојне,
све три јесу разнолине,
— црнооце ђевојне.

Нано која пристизаа
сваку мајна удаваа,
— црнооку ђевојну.

Једну дала у Липницу
другу дала у Турцију,
— црнооце ђевојне.

Трећу не хте' ником дати,
па је туину у гроб прати,
— црнооку ђевојну.

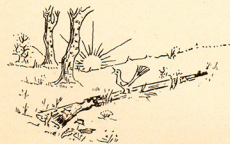
Називач:
Добринка Сазновић (1900. —)
Рти

Луче моје, што ливадам шећеш

„Луче моје, што ливадам шећеш
што ме младог погледати нећеш,
„Ано би те, мило, погледала,
ја би' стапа, па се руковала
и реч по реч — љубав ти одала.“

Називач:
Ната Ивић (1910. —)
Граб

Из необјављене збирне Николе Стојића, сакупљача народних умотворина из Драгачева

Мој се драги за плот свали

Док сви момци плот пресначу,
мој се драги за плот свали.

Навалио дан
превалио дан,
— навалио црни облан.

„оће на Дунаа,
За то, Јавно, нисам знала
па сам му се обећала.

Навалио дан
превалио дан,
— навалио црни облан.

„оће на Дунаа,
За нога ћу мила саде
кад ми драги за плот пада?

Називач:
Ната Ивић (1910. —)
Граб

Ој, ђевојко, крушко неубрана

„Ој, ђевојко, крушко моја рана,
— јесен дође, а ти неубрана.
Питај твоје оће ли те дати
да те могу јесенас узбрати?“
„Младо момче, купи свате своје
је ћу пасте баш на груди твоје“.

Називач:
Миланка Поповић (1923. —)
Дучаловићи

Кани, драги, које су ми мане

Зора зори мене туга мори
преста драги са мном да говори.
„Кани, драги, које су ми мане,
да у тузи не провидим дане“.

Називач:
Досанка Викторовић (1907. —)
Кривача

Пословице из Драгачева

- БУДИ ХИТАР ЧУТИ — И СПОР ГОВОРИТИ.
- НАДА ЈЕ ПРАВДА РАЂЕНА
— БОРБА ЈЕ ЛЕЧИ.
- ПРАЗАН ТРЕБУХ НЕ СЛУША ПРИДИНЕ.
- МЛАДОСТ НЕ ТРАНИ — ОНА УЗИМА.
- ЗА СИРОМАХА И ПОТОК ВОДЕ ПОПЛАВА.
- ГЛАСНО СЕ КУЌА САМО ЗА ТУЂИМ
НОСИЛИМА.
- ПРВО ВЕДРИ — ПА ЛЕДИ.
- АНО ЈЕ БОГАТ — НИЈЕ РОГАТ.
- ПАМЕТНОМ ЈЕ СВУДА ОГЕДАЛА ДОСТА.
- НОЊА И ЖЕНУ УДРИ — А БРАТА И ВОЛА
МОЛИ.
- ШТО БИ, БИ — КОЊ ЂЕВОЈКУ ОДНЕСЕ.

Из збирне Николе Стојића

НАРОДНЕ ПОСЛОВИЦЕ СА ЗЛАТИБОРА

Глава ко у капетана а памет
ко у ћурана.

Ко често коло води, тај волове
не води.

Еј, дабогда остарио а нимо те
не послушао.

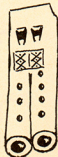
Ђе се рађају мушка деца ту
кућа иде у висину а ђе женска
у ширину.

Ђаво што не зна жену пита.
Не даје многуља него добруља.
Ђубре у кући и иза ње је зло,
у њиви злато.

Једној мајци лаво је да исхрани
десет синова а њима је тешко
једну мајку.

Добар човек носи жену на кошући
а добра жена човека на
образу.

Из збирне
Љубише Р. Ђевића

ОТВАРАЛАШТА

Драгачевске легенде

Кнежевa равн

Ниез Вујоуа, крај пута Чачан — Арнаје, у Тијану, Зидјад — бег је имао тамницу, која је увек била пуна сукања. Да би прође муучио, у ту тамницу убацивао је, међу људе, и замије отровнице.

Довједо народу зулуи, па у помоћ позове хајдуче. Арама-баша Новаца Станкој сачепа Зидјад — бег и одсече му, у једној шуми крај пута, главу. Заједно са дружином, оде на Орлову и попушта сувице.

Тамо га је било муучиште — данас је потес Тамница.

Тамница

На Орлови, крај пута Чачан — Арнаје, у Тијану, Зидјад — бег је имао тамницу, која је увек била пуна сукања. Да би прође муучио, у ту тамницу убацивао је, међу људе, и замије отровнице.

Довједо народу зулуи, па у помоћ позове хајдуче. Арама-баша Новаца Станкој сачепа Зидјад — бег и одсече му, у једној шуми крај пута, главу. Заједно са дружином, оде на Орлову и попушта сувице.

Тамо га је било муучиште — данас је потес Тамница.

Тројан

Нени цар Тројан имао је своје глумце у данашњој Доњој Краварци. За рударе је уређио и један извор, који је по њему, добио име Тројан.

Корнет

У Инодиновима, у Гучи, уочавају се зидице велике грађевине. Верује се да је то била кула неког Турчина Нору — баше. По њему потес ове куле добио је име Корнет. У близини је чешма Башинац.

ОБИЧАЈИ

Борба против града

1. 'адиучи се гроб отворио, 'адиучо трело окнијело, 'адиуча пушка засјала, Чувај се, црни обљаче!

Над се појаве градоносни обљачи, у авиљу се изане сјебра, мотна, коса и срп. Њима се, појединачно, маше у небо и виче на обљаче:

— Машем ти сјебротом, иди у планину — сјибци!
— Машем ти мотном,
Иди у планину — нопај!
— Машем ти косом,
иди у планину — носи!
— Машем ти српом,
иди у планину — мањаци!

2.

Треба, ако се град припрема, звати углоћеница или обљачења по имену:

— О Станко!
Не иди, не иди, не иди 'авмо!
— Води воде у планине, у брдине,
у вилин двор,
у стари бор,
у стару јелу
— нема им паше у нашем свеми!

3.

И 'авно се виче у обљаче:
— Не иди црни обљаче!
— 'Вано је чудо велино:

Лазарица

Нени витез ниеза Вујоуа, неког ниеје уапљеног име, подигао је у Дуљуу цркву посвећену свом владавоу — заштитицу. Учинио је то после погубијне ниеза Лазара на Косову.

Црква се називала Лазарица. Ту је, крај данашњег гробља у Горњем Дуљуу, напела брвнара која служи милом чоу улесуму на стару цркву.

Станојев врх

Једни брег на Голуцу, између Горње Краварци и Нотрање, зову Станојев врх.

Приповеда се да су, убиши неки Турчини од Нишћина поседа браћа Павловићи: Станоје је Мијат и Данило, на Голуцу су се припремо настанили у земљунци. Брало на коме се налазила њихова земљунца — Станојев је врх.

Од тога Станоја су данашњи Станојевци у Горњој Краварци, од Мијата — Мијатовићи, а од Данила — Даниловићи.

Зеговиште

Не планинском венцу између Рајаче, Бродовица и Губаре ваца дуго су били српски зегови.

Пред Нара — Ђорђевицу крајољу зеговице су чунали младици војводе Новачића из Гораичи и арама-баше Милића Радоковића из Беоине. Влада турских похода на ове зеговице њих успело.

Остало је Зеговиште.

ЗАБЕЛИНО:
Радован М. МАРИНОВИЋ

ЕРСКЕ МУДРОСТИЈЕ

Сваки народ и сваки крај има своје народне шаље а које им дају карактеристично специфичност. Надукувитај се Французи за фасионе, италијански хумор најбоље представљају Наполитанци, а енглески Шотландци. Нај је рет се својој земљи, свазидно да ниевујаву вистиспољавују Ере. Нај Ера прича неког шалљиво оно се не смеје, и онај коме је вавно упућена у први мај не се не осети. Нај Ера своју забавну милом изабачи оно одлази, а онај тек забави наво је насмејави.

Готовост за разговор и ведру шаљу Ера су пренели на своје старе постојане. Херцеговине и Црне Горе у својој земљи завајаву на Златибору. Но оиде на Златибору те су шаље добило своје посебан облик. Херцеговине шаље остале су прилично дугачке и разлуачне. Црногорске нартеритичке њихова борбисте и јунаштво, али несе некијави се ерсно свазиданост. Запамтимо се отува?

Ниевећи на висини и ширини у разбацианим селима и усамљеним домовама, радећи носовце оно стоне. Ера су имале времена за размислање у члост и ничим неоскривљеној природи. Зати, они су са својим нарама, натвореним златиборским произвојдима: белим мрсом, лучем, каргном крстарицаи дуи и погрвено Србије. Данима су остајали на путу да би својим људима довели мало нита за исхрану, или како они кажу: мразе у кулу. На тим дугим путањимама налазили су на лираи згоде и незоде, а они су се морали свазидати, старујући се да ником не остану дужни и да својом ведрином задовоље и забаве механијаје и механисе путнике на њиховим дугачким путањимама иријинијским или гостопријемним домовамама на воје би их пут кнемо. И, ето, тако су претрпели ове причине како нена ерсно духовног богатства млађим ерским генерацијама.

Нао дечак слушао сам то старе паметаре а доцијне сам прихватио писалују и бавише — сабирао то златиборско ерсно благо да се не изгуби и не преда тамизаборава.

Те шаљиве причине стварају се и данас и у новим модерним условима ниевота, али, брзо се губе угустајући ниевта моста.

За читаоце „Драгачевских трубаца“ припремно сам неколико старијих и неколико нових ерских шаљивих причина.

Нисем ја хајдук већ Ера са Златибора

Обрад Цавојвић, иријинца са Стуба, заноји са дружином испод Маровице, на старом путу између Пожега и Чачан! На но им је понастао хране, Цаво ју се још једним другом поје у сиво. Идући тако напредујући на инењерау Шељеј, Чоха, на једном Моравице грасироа нови пут од Чачка на Пожегу. Шељеја је поставио инструманат за мерење па се негде удаљно, а Цаво видећи необичну справу у оној пустињи, пришао и почео да завирива. Спрази то Шељеја па поведе:

— Хај, селан, не дирај то, матер ти је турска!
— Цаво приђе Шељеји и развине се:

— Паз! кога ти шаљеш у маторину! Нисем ја „селан“ већ хајдук!

Шељеја се упулаши па похита да одборавио хајдука благи гласом:

— Мило ми је, господи хајдук, па од се упознимо. Ја сам инењерау Шељеја и сраћам сам да видим једног српског хајдука. Имам добра сликовца, шуњу и печење, па ћемо се почастити.

— Извади Шељеја флаше флаше шљивовице, шуњу и печење, простре по ненич карачу, а Цаво позва друга хајдука: био мало изостао, па се наношито. Нај су све смазали и добро се потренили, онда ће Цаво рећи Шељеји:

— Много ти хвала господине иницијалу, што си нарвено дојучуо добрих и поштених Ера. Нисем бржа хајдук већ иријинца са Златибора, Обрад Цавојвић, а ово ми је збрљак.

ЕРИНО ПОШТЕЊЕ

У давно време хранио Ера стоу на зимовињу у Мачви, па у повратку нарвати први пут

у Шабај, богату варош, пуно броје извешено испред радни. И он помени да нешто нути и обрадују упућена, али у чепу свега три динара. Или, сраги у један дућан, па ће с араме:

— О, мој добри домаћине и ниемо га, ево ти три динара дуга што си отах прошле јесени дужи, и прошавај што ти раније не платих јер не пролази оуда.

Гада се изнадан оваком поштењу, јер у њимама версије не беше Ериног имена, и би обрадован што још има овако поштених хајду. Узде новац и спусти у чемење па рече:

— Нај си овако поштење платијај омет што ти треба на вересују, па нај други пут нишеш ти плати.

Ера је то и чекао. Узде робе које му је требало, наговори на човека на чрнују у главу, а гада му не узде ни адресу.

Из летописа ПРВИ ПАЗАРНИ ДАН У ГУЧИ

Гуча је за варошину проглашена 1905. године. То одлучено Општински одбор добио је гуче руне посла, Морао је донети и спроводити у дело нисе мера у уређењу варошског ниевота. У том смислу донета је и одлука да се установи пазарни дан. За то је изабран пота:

Одлука је разгласена по свим селима Драгачева и суседним срезовима. Плавачи се се ли ће ова одлука даји онекијаво резултате, председајани општине. Боно Против, позове Општински одбор и све гадае и заматније из варошине и нареди им:

— Сва донета роба мора се отупити, траба да вам она иди! Неваљце не смеју нијави вратити љунама!

Са овим је саставан завршио не дозвољавши решавања.

Први пазарни дан је провео на пијаци. Тога је да се лично узреше нао се спроводи одлука Општинског одбора.

Наву да су селаци били веома задовољни. Тако се стече навика трговати летком, пазарним даном у Гучи.

Н. Стојић

КАМЕНОРЕСЦИ

За њих знају да су од смрти живи. Од утроба онавадошени. Од суза... Јер, споменик је замена за умрлог!

Умели су, и смели, да један чудесни свет мртвих насељу у камен. Свечано, као да су чисту ватру љубави и смрти насељавали.

И сада — беласују у белом тивну сулу, на раскришима и плетачим пропанама, веселе дуварнице и рабадије, надишу „убителних“ бркова, чадне девојане преломане у пасу, смерне нетелане, „рабри“ ратници. Шеретани наметане шајнама. Лакванане најшиш. Годубови на грмову. . .

узме је и презиме — Чинирић. Иако је и Хрстановић. Он је, осим споменика, резач и црвених надгробника. Овај је Језевићички мако је ремек — дао каменне орнаментике, истао као надгробна плоча Гају Булгарчић из Липљана која се чува у Музејском Народном музеју. Био је центар за митова, а после смрти — Табовац. Табовац је мако знао да правити мако камена хроничар горачкине буне из 1855. године. Макоша Радосавић, који је писачар иртвама „Крвавог Горачиња“ узреша слободарство.

„Нема жиста без слобода. Благо онома који вазио смрћу умре. Липа земља која га посликама својом те је отинули кривау. . .“

Тако на гробљау имета Милица Рукичића. Тако на једном споменику се чува и Радоавић у Суберевичима. Тако на макома, а мако ли мако бује у души, и.

Нису били једини Василије Трашевић, Димитар Ђорђевић, Радосав Чинирић, Макоша Радосавић, али су били и остали ме-

Једно умело класерско остварење

ђу најпознатијим. Онима који, по запуштеним гробљама, дозирају време и људе. Говоре о смрти, синајују живот. Немим је заноси пролазности сведоче непролазном.

Радоав М. МАРИНОВИЋ

СУСРЕТИ СА ЉУДИМА

РАЈКО, ЧУВАР ЛЕГЕНДИ...

Неки човек, неко лице, немо пламено на његовом челоу урлеју нам се у памћење ико што је неки први сусрет и трептује у сјају сепана кроз душу и време. Иако, остане, у нама, и нешто што се, у том бићу, само наслућује, па се, увек враћамо на ову мисао Ива Андрића који говори како се завадног меча и људског лица ниједна нећемо нагадати.

Један такав сусрет у Горњој Крањци и сучево прамоње на лицу рајка Г. Томашевића. Види се: горачки, в чини се: сва оптојо мирше на зреле траве у ливадама. Вистру му око, а глас — боје ружич мако.

Јако је човек обичан у својој неомичности. — Није је легенда нашег села и овог дана Драгачева! — на помену учитељу Ђоу Јакошић.

Овај, у Горњој Крањци, сви знају: Рајко Г. Томашевић рођен је 1905. Циновачо се само три дана, а био је: диванан челоњик, општински олаганин, ратни војни заробљеник, службеник маског народног одбора, задружни њивоговац, прии олаганин „Дроче“, па олет општински службеник. Пензионер је од 1970. године, а орча, копач, и носач и берач плодова од најранијег детињства.

Узе то: права је ризничка легенда. И врстан познавацак легенди Драгачева.

— Од како знам за себе — кама — све ме је интересовало. Људи посебно. Људи и њихове судбине. Доста сам читао и друговао са старјима, који су, мудри, навије беојау, имали шта да ми кажу. Та друговања друговања трајала су и онда када сам био „у служби“, али и онда када сам се са људима навазо пријатном свакодневних сусрета.

Памћење ма добро слуми. . . Намерово сам да то што знам и — записам, али, ето, још нисам успео. . .

Само смо, приликом боравану у његовом селу, отприлику ту вадију ризничку, јер, у памћењу све чедне старине дефиниљу Ауди и догађаји, убраваљу се тоном историје, сјаје летима. Вада нико као он не уме тако мудро да сведочи оно што је трајало и минуло у овом делу Драгачева кроз људе и векове.

На Селишту као да непрекидно војују дошајци из Црне Горе. На Станојковом рату, према Римском бунару, дои говори Рајко Г. Томашевић, као да неки митски прии пава велане ватра. Са Григоријевице воде креле граа негдани томеци. . .

У то, Рајко Г. Томашевић, и предности документа. Пожито нам је у сусрет са поветним завањемљем руживој из прошлог и са почетку овог века. Читали смо старим писмом испиљану „неаричу“. Ту су тапље, сведочења преа судомама, „дрочуско“ миња и подаци. Све је то овај мараљичи човек, вабирљивошћу врсног одвирача, проналазио и саопштавао. Да свачу за време што ће доћи!

— Највише од ових документа — пампење — нашоо сам на танаву старе општинеке зграде у Доњој Крањци. Хтели су да их провају, а ја сам свачуо да та драгоцена сведочењаст прокуштати обе Крањцике ваља свачуати. . .

Позвао нам је само део своје Ботеке архиве. Заваљемили смо неколико легенди. Тиме смо само отприлику чаубоју ризничку његовог памћења. А ваљало би је до краја отворити. Једна је од најбогатих иу Драгачеву!

Радоав М. МАРИНОВИЋ

Сигурна руна Радосава Чинирица лако се уочава

Наменорезаштво се у Драгачеву нагло размалало. Радосав XIX века, Нарочито у Горачици, Ртима и Јиници, јер ту има дођор камена за резаче. Намен писачар, тошадни, пошадни за објаву, Сипај.

„Зарасли „наменови“ у поблеа старих запуштених драгачевских гробља. Из грма провају лии сепана које обласивоје Василије Нивановић Трашевић из Горачица, Чемеран, заборавао. И родбина се паа: ко Бераванач, Димитар Ђорђевић Бераваначић, оцу у „намен уписа“.

„Нада се на Чачан народна сала синила и Србија се себе лана синила, и Тајпалана сала пописана, и Србија Турке пописа, и Тада е попиоу Ђорђе допао од турских пушана седам рана. . .“

Најпознатији класер беојау Радосав Чинирић (оаши) из Драгачева иначе сала „Риц“. Тако се потписивао. Рађен је око 1820. Не зна се кога је преминуо. Он је витомо ликичју, тамном бојом, векао своје Драгачево. Своју Србију, Испрено, до крви. До срца. Његов калиграфски „шапопис“ изузетно је читак. Фовла — витка, вазиљана, а орнаментика — слична народном уебу, дубоком, збијеном. „Наменови“ му се лако отписивао. Не само зато што се потписивао. Он је наменорезачо вештину дигао на степен уметности. Дежује помазо и „лароа“ — како је радио најпознатијим алаатом: чењид, делото, лусница. Од своје уметности

ЗАПИС

ДРАГАЧЕВЦИ

„Драгачевци су, како сами велу, на добро добри а на зло још гори. Ово је крај Србије, у коме се никада не прерава де вине ауто одрнати. Намао сикени, најширар ипи уопште понаврен човек, али брзо не дође пред земљску правду, мораће ипак да најзад плаати — тавном: нареду руна калграфске сала наву, на коју је таковаг народа опште миње већ дано осулау. . .“

Јован Ерделановић Етнолошки зборник, књ. IV

ПЕСМА ЗА ЈЕДНУ ДАНУ

Имељу мене и тебе као измељу два суна, уписа ватру у наши зеницама плор се игра а ја и ти чедано да ново свитане зачари осмех испиљ наших усана.

Имељу тебе и мене као измељу два огледада, спашењу су исте у планину њој мрави дано одулеми а ти ја стално у таму туђег присуства.

Имељу нас двоје као измељу дрвета, иста су два потопа без дубине и два с ликама и наше су није отпловиле

а нас двоје стојимо на обалама измељу сура и јутра.

Александар Ђорђевић

ГУЧКА ЧАРШИЈСКА БАЛАДА

Шта је с' Љубом? Шта је с' Мином? Са њиховом шта је свирско?

Еј, нувоки, из Брелце!

Шта ћемо под прашином и гарени нема гласа? Где су с' мега златне струне? Зашто нијам коју пару по трбућу старог баса — а он немома трни, тире? . . . Зашто? . . . Зашто? . . .

Шта је с' Нелом. Сретом. Јовану, Милом, Стевом? Шта је с' Рајом, Вајом, Тимом? . . . Са њиховом шта је свирско? Еј, нувоки, из Брелце! Земља ирје: Срета, Стега. Земља ирје: Јова, Мића. Земља ирје: Рајна, Нела. Под земљом су: Басо и Тимко. . . Остарили, оглавули: Љубо, Мино.

Нема свирче, ни свирача, ни сесља, — нема меда. Еј, нувоки, из Брелце!

Нево ће свирку да наручи и у ирчим дерт да теру све до зоре? Но ће с' песником и с' музиком да се ирпно под прозор?

Нема Стева ни Миље. Нема: Љуба, Добросла. Нема: Пера Мићана. Рана. Нема: Мира, Богослава. . .

Еј, белари, из чаршије! Сад пајатици и свирачи и белари у фабрици гучки раде. Ново доио нави ритмом зове младе. Нестарога: муњомама. . . сренеме. . .

Никола Стојић

JE BOJA ŽIVOTA

— Imam dostatan učinak. Svi su uređni. Nema dužna ko sa. Nema brada.

— Prvu zaklonbu imao sam 1980. u Dому JNA u Beogradu. Posle toga izlazio sam u: New-vein, Širiku, Parizu, Londonu, Čikagu, Buenos Airesu, ...

— Prvo pravim precizne slike uzgajom na odu slikam. Sliku za sliku nosovskog boja uzeto mi je neni Švejdžarac, Sli-
vor tene tako dano.

Репортаж

У ЗНАКУ ДВА ПЛАВА ГОЛУБА

Нада из центра Гуче креће умишом преко Поште, према згради Суда, с десне стране, приметивше сигурно, укрсно обојена зелена огрда, иза које мигрује стара ал подма-
љена призема кућа. Узано до-
аршете поклоњено и чисто. Цео-
ду димном пратиће све боје и мирис свих врста бахтен-
ског чеђеа. А у дну дворшита, пред очима намерниа бисне-
белином мала, сирнома нућина.
Изад прозора: два плава голу-
ба, зането гучу љубав.

Ту, у тој кућци, ненадлаш-
кој магази, сместио се чудесни свет дрвених култура гучког самоуог закупа, професора Нико-
ле Нице Стојића. Сирнома и у тишини, догодило се то, у кр-
гу најближих пријатеља, једног од недавних августовских пред-
вечериа. Сада је ту уметникова радионица ... и галерија.

Са зидова и полица, у посито-
коже гледају фигуре и рељефи уз-
рапелашује, пре свега, богат-
ство тема и мотива. Па извесна перфекција у изразу, линији, ре-

ну боја радио сам, богати, пу-
ну годину данв. . .

— Највише волим ути боју.

Она је весела. Топла, Сунчана.

— Волео бих да дођем на Сабор трубаца. Поведо бих и своје ученике. Нао што чини и мој пријатељ Богосав Нишковић. Би би то диван сусрет „опа-
ришних и лесковаче школе“.

Нико Стојић, проф.

и драво. Нени Шефајни, препла-
вде збирне народног стваралаш-
тва („Драгачевче“), да Дра-
гачевски сабор трубаца оплеми-
не новим садржанима (линовине излонбел), да ради и слобод-
ни простор Шоње на чијем је че-
лу постане трајна галерија ле-
пете и хумности, да у камузу
исклеше Деса и рабајцима на
чесми у Ртима поручи да од-
море, да окупи и води бригу о
члановима Удружена самоуог
сликара и ијадре Драгачева, да . . .

— Маго би било да се набра-
ја. Човек се то, само по себи,
намеће док стоји загладан у
Новце скулптуре. Посебно у
виома пластично представља-
ли Вука Караџића. А професор
Стојић је, подсетимо се, и јед-
ан од заслужних овогодњих не-
поколеба Вучоко награда. Сто-
га, омишљени свим тим ликови-
ма, тим светом који пред нама
и в и, и ви се заричите: доћи
ћете опет у ово тихо светилаш-
неће лепете, да походите човека
који од уметности и културе не
прави табу тему, већ их, нессе-

— Нада сам, као немом, једног
дана прочитав у „Политици“
како је Александар Бранко слика-
ро, нарно сам заклео да и ја
постанем сликар. Та нећа ми се
појачала још више нада је
рађена црња у мом селу. Ја сам
носио матер — а мајстори
су сликали бреске. Тада сам
себи рекао: „Зашто и ја не
не би сликао а немо други нека
носи матер“. И почео сам,
упркос свим нећамама. Упоко-
рењима да ништа не постигну
ни он што су студирали ака-
дешки вео нису били у Паризу.
А ја сељак. Али сам трговачко
веровао у себе. . .

— Насликао сам оно три
стубине слика. Не рачунајући
фреске на црквама и манасти-
рима. Волим да сликам како је
у природи. Не волим ничим да
наоружам човека. Нени ми наку
да би онда боље продавао сли-
ке. А ја их ик сликам само за
продају већ и за своју душу.
Каму ми и да сам неке слике
насликао као да сам школу
укао. Нису навиали да крти-
чају себе сматрају за богове.
Одеђућу места уметнички у
самоуог човекв. Знаи нешто
у реду с њим. . .

— Не волим како од инних
сликара праве богове. . .

— Не волим ни када крити-
чају себе сматрају за богове.
Одеђућу места уметнички у
самоуог човекв. Знаи нешто
у реду с њим. . .

— Насликао сам оно три
стубине слика. Не рачунајући
фреске на црквама и манасти-
рима. Волим да сликам како је
у природи. Не волим ничим да
наоружам човека. Нени ми наку
да би онда боље продавао сли-
ке. А ја их ик сликам само за
продају већ и за своју душу.
Каму ми и да сам неке слике
насликао као да сам школу
укао. Нису навиали да крти-
чају себе сматрају за богове.
Одеђућу места уметнички у
самоуог човекв. Знаи нешто
у реду с њим. . .

— Не волим како од инних
сликара праве богове. . .

— Не волим ни када крити-
чају себе сматрају за богове.
Одеђућу места уметнички у
самоуог човекв. Знаи нешто
у реду с њим. . .

МЕЂУ СВОЈИМА У ДРАГАЧЕВУ

БОГОСАВ НИШКОВИЋ ЧЕСТО ПОХОДИ ГУЧУ

Необичан мајстор, ненадано,
стирљу у Гучу, где сваком дра-
ги је гост. Пријатељи га одмах
препознају. По штапу, јер, тај
штап личи на гуцу. Уз то, пре-
пу је необичних линова селана,
који су тузином љубавља као
да дозивају из плавеничког др-
вета.

Тај необични путник — нена-
дано, није нико други до —
Богосав Нишковић. Да ли још
треба рећи: самоуог вајар из
опа Лесковца иза Стојеваца,
већ Нај, мата, сви знају.

Велики светски уловни писа-

ми је недавно — како из имена
свирају све „Прве трубе Дра-
гачева“, Чули се буњине. Не,
то нису били громови, нису су
златне муње парале небеса.

Сећање нас враћало на при-
проме Десетог сабора трубаца.
Из старог „дромаслава“ Опта-
тинске конференције Социјали-
стичке владе Лунава изашли
сво, према дворшитоном Богосав
Нишковића у Лесковцу, Лале
Вуковић, Мрде Сретеновић и ја.
Вајара нисмо позвали, Драгаче-
вао нас, у његовом дворшито,
необичан свест узроста у коме-

Камени Вук Караџић — светиште младих „Вучоца“

— да су у скулптурлама Бо-
госава Нишковића заустављени
наталожени венци. Осучани
неколико релика биво, отворене
најтрајније поре у души, дода-
ју сви.

— Ниго га, средином јула, није
видао над је стигоу у Гучу.

— Пушао је камен иззад Оча-
ра и Јелце. А он је, благо,
ручком и земљана, миловасо
камак Вука Караџића. Заста-
во је пред Вучоком трезором
у зелени и жути. Азубом нпа-
вова гласио се над. Чинило
бу се да каменем Филип Вршић,
„пријудра“ у гусле и пела нево
своју буљу. Можда оно „иче
Вука“ и из земље трава“. Пела-
во себи и Вуку Караџићу. Пролево
намени. Рупошис ишау у Гучу,
рујани овог лета, бегови је
тишину прилету громов. Ту-
коже камено робље, зевалици
лаци на камену, отпуну се смалиш.
У камену укасаи Сава Коже-
вић сведочио слободо. . .

— Гроздови громов над Дра-
гачевом.

— У дворшито Основне школе
„Богдан Поповић“, у својој га-
лерији и галерији својих учени-
ка, стајало је Богосав Нишковић.
Поздрављање га монументалне
скулптуре са ликовима Вука
Караџића, Филипа Вишњића, Сава
Кожевчића. То су и нове друге
негове „фигуре“.

— Неје дошао са Иванов Попови-
ћем, а застао је пред Попови-
ћевог монументом са игром па-
стира и прела.

— Неје дошао ни са Миливојом
Стојановићем, а радовало ми се
срце крај Стојановићевог стуба
са сучиошним сунча, који на-
кривљујемо мајне.

— Неје дошао ни са неким дру-
гим својим ученицима, а њихове
је скулптуре миловасо.

— У камену — легенде и оса-
чи, сучнече тити и пролетне
латице, осулавени мир и оссо-
лене дрвоине.

— Јентали громови над Драгаче-
вом.

— Мајстор се упутно на улаз
у Гучу. Походило је свог мон-
ументалног камакн трубаца.

— Слушао сам — говорно

Камени Вук Караџић — светиште младих „Вучоца“

— да су у скулптурлама Бо-
госава Нишковића заустављени
наталожени венци. Осучани
неколико релика биво, отворене
најтрајније поре у души, дода-
ју сви.

— Ниго га, средином јула, није
видао над је стигоу у Гучу.

— Пушао је камен иззад Оча-
ра и Јелце. А он је, благо,
ручком и земљана, миловасо
камак Вука Караџића. Заста-
во је пред Вучоком трезором
у зелени и жути. Азубом нпа-
вова гласио се над. Чинило
бу се да каменем Филип Вршић,
„пријудра“ у гусле и пела нево
своју буљу. Можда оно „иче
Вука“ и из земље трава“. Пела-
во себи и Вуку Караџићу. Пролево
намени. Рупошис ишау у Гучу,
рујани овог лета, бегови је
тишину прилету громов. Ту-
коже камено робље, зевалици
лаци на камену, отпуну се смалиш.
У камену укасаи Сава Коже-
вић сведочио слободо. . .

— Гроздови громов над Дра-
гачевом.

— У дворшито Основне школе
„Богдан Поповић“, у својој га-
лерији и галерији својих учени-
ка, стајало је Богосав Нишковић.
Поздрављање га монументалне
скулптуре са ликовима Вука
Караџића, Филипа Вишњића, Сава
Кожевчића. То су и нове друге
негове „фигуре“.

— Неје дошао са Иванов Попови-
ћем, а застао је пред Попови-
ћевог монументом са игром па-
стира и прела.

— Неје дошао ни са Миливојом
Стојановићем, а радовало ми се
срце крај Стојановићевог стуба
са сучиошним сунча, који на-
кривљујемо мајне.

— Неје дошао ни са неким дру-
гим својим ученицима, а њихове
је скулптуре миловасо.

— У камену — легенде и оса-
чи, сучнече тити и пролетне
латице, осулавени мир и оссо-
лене дрвоине.

— Јентали громови над Драгаче-
вом.

— Мајстор се упутно на улаз
у Гучу. Походило је свог мон-
ументалног камакн трубаца.

— Слушао сам — говорно

Радован М. МАРИНОВИЋ

Предраг Раошић

КЛАРИЈЕТ И БУЊЊЕВИ

Сабор: трубаца, фолклорне групе, посетиоци. . . Будо и Рако. Где не стигну трубаца, стају они: кларијети и бубњари, у парковима, под шатрамама. Само рече. Не паре и не примају. И нама је мило. И они се веселе. Попише по једну — пријатељски. Радити шминга, расплоњена. Пишти кларијет, мумла бубња, Леваница, Турђевка, Проломљена, Шуматовац, Тројанка, Начерца, Адамка, Бекиво коло. . . Желите ли још. Онда, мимем! На здравље! Јече трубе тамичара. Чују се преко седам кора и седам мора. Осам трубаца и бубња. Девет трубаца. Десет трубаца. Али, свише и будоф кларијет, грми Радованов бубњак: на прадолу се. Из инструманата ардулу мелодје, а из свирача зној, и шљемовца.

Од првог Савора они су ту. Бумдир Ивић превалио седамдесету. Неспособни леву ногу левосином штапом подупире, али на Савору је увек. Нонада пешине, а сада аутобусом. На Горњем Криварију. Нао чобане. Свирао је у фрупу. Касније, слушавши на воденачар, оставри мелиу за кларијетом. Свирао је чобанима, на прелима, свелима. Службени дољокварачицу општину и носећи пошту у четри сета, кларијет је био узвек са нама. И нада му се родило петоро деце: два сина и три ћерке. И када су му синови и једна ћерка помрли. Кроз њега се радовао. Кроз њега је тургаво и плањаво.

Са Радованом — Раком Давидовићем из Драгачева саво се на Савору. Свирали су при се заједно на импровизованој ступи драгачевској свадби. И ударили су се.

А позивали су се они и раније. Будо је другога са Радовановим стричевима — трубаца Орнестар. Он је био чун. Драгомир Давидовић, Глигорје, Данило, Марко. Са младићем и Андрија Петровић. Ни једног више нема. Напустили су свирање. И овај саво. Онда, Остаре је био Радован. Њега су, као сириче од десет година, стричеви узели у орнестар. Из самалана — трубаца Чуми су они његово свирање на бубњу који је од бита направљен. Колико се Радован радовао и поносио на свирање, толико се Орнестар, који је прави бубњак добио. Свадабе, комисијана, савори. . . Тамин је душу бубњу пронашао, а стричеви су стави умерата. Оплањиво је једног по једног. Оплањиво је орнестар, свуда неоставају наде и мели. И нада је све био готово, и нада се су трубе оштрели и коњице на бубњу ахурили, крену је Рако у Гучу, на послом. Је ли помоћни службеници у сресном, па општинском одбору. Сада је чиста ушча у комисијану прегру збуњу. И тамин беше ране своје, бубњаре, залечено — над гучу на Савору трубаца. Погоди га над гром из ведре неба. Право у срце. Рану му граду начини, бол ну — преболу. Лугао је Савору. Слушао сва орнестар Радован, посебно бубњаре. Навијао за Ракну Ђишца. Тујан се издавало, плањаво, и у рану душу утајаво. А онда се рече. Стаде штедети. Од уста одвајати. Го рео је од њеде да на Савору буде само поматрача. Купи,

прво бубњак. Затим: антирју, опане, шћиницу. Тако крену на Савор. Покушавао је да са-

Гладан ми данас. Иду јубом. Прао Рако, гурајући ретарска колица, а за њим фон-

Никола Стојић

мо својим бубњем увеселаво саборне госте, али, не иде. Да је само један трубаца. Или. . . И тако се сусреташе Рако и Будо — бубњак и кларијет. Тако се у маси од сто хиљада људи сусреташе два усмеленима, музичара.

на Будо, ослањајући се на левосином штапу. Радован застане: метлом почисти, лопатом покупи. Поразговарају се и иду љава. Колица, делата — левосином штапу. Колица метла, лопата — делата штапа. . . Колица метла, лопата — делатов штапа. Застају. Договарају се. Савор је на тргну.

ЗАПИС „ГРЕШНО“ ЦРНОРИСЦА

Нема дана да нени од дневних листова не објави нове цене појединих производа. Они се углавном, више од претходних. Коментари који прате та обавештења не дају одговор на питања које забрињени читаоци свакедневно постављају: Донде ће то тако ићи?

И ми ћемо рећи нешто о ценама. И о ономе што уз цене иде. Али сугриши само да оне неће изазвати нијачу забрињености. Реч ји, зараво, о ценама неких производа са почетна новка. Њих нам од заборава сачува усмелени галериј мањистара Тројанка. Но, при врху Овчара, чувајући мањистарске нишете и медитирајући о животу нишете, посебно духовном и збогробном, он није мого да се отме ни од овог сванодневног — овоземалског. И тако, прекришиши правило да се по мањистарским нишетама не сме ништа писати, нени црноризаци у својој испосници, на маргинама 1905. год. месец август је св сав сув, година се родом слаба. Пашеница убијена, нукуруз саворо од суше, и гроњије а шљива доста где мие било града

Цена нукурузу 0,15 п. дин.
пашеници 0,12 п. дин.
шљиви 3 дин. товар
ранији 0,25 п. дин.
ану 0,50 л.
гроњију 15-20 дин.
товар

У народу болест сдробљаво.
1907. Аугуст је сув. Година добра. Заравне у народу доб-

ро, шљивца у брдима добра, у равни слаба.

Цена пашеници 100 кг. 16-18 дин.
нукурузу 100 кг. 16-18 дин.
јечму 100 кг. 12-13 дин.
зоби 100 кг. 16-18 дин.

Јабунка доста, гроњија мало, шљива у брдима доста. Цена шљива 6-7 динара, суве 40 дин. Вино 0,60-0,70 пара литар.

1908. мај сав сув, траве није било. У почетку Јуна паља је ниша и сви су се усевци поправили без траве.

Шљива доста, гроњије најбоље родило.

ранија 30 дин. 100 л.
вини 70-80 дин. 100 л.
нукурузу 15-16 дин. 100 кило
пашеница 20-21 дин. 100 кило
зоб 18 дин. 100 кило
новим јечам 8 дин. 100 кило
пасуљ 15 дин. 100 кило
сена 0,20 дин. због

Стока сва јетина због оскудице у храни и затворене границе.

Народна кулпштина на окупу.

Влада расцеп у странцима. Старик радинала и Самостаљца.

Интересантно. Хвала Духовнику који не орнети лица свога од новка и његовог сванодневног муногитрог битишана. Најмо са ово мало рече називо мо о једном добу и животу људског у њему.

Из мањистарских нишета преписује.
Никола Стојић

ОД РАСПАНЕНОГ ДРАГАЧЕВА ДО МЕЂУНАРОДНЕ СМОТРЕ ФОЛКЛОРА У ЗАГРЕБУ

И ово, као и ранијих петист, у готово свим драгачевским селима у тоју зиме одвијале се веома интајно уметничана активност. Под покровитељством Самоуправне интересне заједнице културе општине Лучани и у организацији Дома културе „Бранислава Обрадовић — Чамбо“ у Гучи, све месне заједнице у људској општини Тамишчице су у разним областима друштвеног и културно-просветног живота, у сврху завршавајући, под називом „Распанење Драгачева“, одржали је крајем априла. Најмо се, у програму, окупило преко 150 извођача извођачи родног фолклора. Најбољи су стелили право да згуме и боје Драгачева понесу на другом манифестацијана извођачи родног старалаштва.

На регионалној смотри у Александарову мујисном, публици се представили песником и игром Изворне фолклорне групе из Гуче, Дуцаваца и Пухова.

Мушча група певача из Дуцаваца са великим успелом узела је учешће на Савору народног старалаштва Србије у Лескову.

Част да изворни фолклор прикупи свету имали су извођачи из Гуче и Пухова на једној од највећих манифестација народног старалаштва у Европи, Међународној смотри фолклора у Загребу. Свој програм Драгачевци су приказали у старом граду на Зрињевцима и у савременој концертној дворани „Ватрослава Лисински“.

П.Р.

ПИЈАНИЦА

Над је без пића он је љут, а нада се напије вина или ранеје постане му тесан свињи пут.

Кривава леву, кривава десно, поорђе све мени и брине, немоме прети, шћриће бие — а него јаде га држе.

Овај момак у буре је претворио свој стомак.

У два ведре и чаше суве чране пиши, долива буре — страх му стало раче у души да се буре не расуши.

Момчило Тешић

БАКИНО ПИСМО

Одеше млади са својих поља, плодних нина и дивних сона, ма да су у грму пронале бона а ноћи свелте без имало мрам.

Учуваји драги, ви једина бањина снаго, писмо вам нишам државног рума. Не жате ви, децо моје драга, са наном се бана све бори муном.

Од намо нешта ваораш смеха и игре ваје у дворишту нашем: насташе дане и до дана грех, и кроз дан је само плачом.

И свиам дани се мени: нар, видим вас, идете тако. . . Па не знам да ли ми се то сами, или чујем да висте: бањо!

Аа чај се, децо, спучете вече и тишина завлада селом, у љути нашом разговору не тече. . . Аа другејем само са савом врлом.

А деа само седи и тути. Да знам, он то у себи сама, одоше тамо где се болше ниша, није ми мао што се шело осташе сама.

Јабуне стоје, узале сиоро. . . Њих нема но да једе, а време ово пролази сиоро за нашом старо, носе седе.

За ово децо, ви нисте криви већ су криви тата и мама: одоше тамо где се болше ниша, није ми мао што се шело осташе сама.

Не љутите се што вам бана ниша, срце ми само збори рече ово. Не може бана без вас нише. Ствар је тешица без снаге носе. . .

Још двајети реда на самом крају, разувачена на хату хрџије беле, не могоше да се прорече нише, понаману слова од сузе вере.

Михаило ЂУПОВИЋ

Одбор за организацију

ШЕСНАЕСТОГ ДРАГАЧЕВСКОГ САБОРА ТРУБАЧА

СВИМ ТАКМИЧАРИМА И ОСТАЛИМ САБОРАШИМА
НАЈВЕЋЕГ САБОРА НА СВЕТУ

жели пуно успеха у такмичењу и пријатан боравак у
трубачкој престоници.

ДО ВИЂЕЊА ДО ИДУЋЕГ САБОРА

„ВРЊЦИ“

Минерална вода

Врњачка бања

са Римског извора

најбољи је чувар

вашег здравља

„ВОЂАР — ДРАГАЧЕВО“

ПОЉ. ПРЕДУЗЕЋЕ

Котража

У САСТАВУ

Promet - Export - Import
Београд

Поздравља све посетиоце

ШЕСНАЕСТОГ ДРАГАЧЕВСКОГ САБОРА

и уједно обавештава пољопривредне
произвођаче да се у петак 3, суботу 4. и
недељу 5. септембра у Котражи одржава

!!! ИЗЛОЖБА

пригодне стокe сименталске расе

У ОКВИРУ ПРОГРАМА, БИЋЕ ОТВОРЕНА
ИЗЛОЖБА ХРОМПИРА И СЕМЕНА ТРАВА,
ДОМАЋЕ РАДИНОСТИ ДРАГАЧЕВСКЕ
ЗАДРУГЕ ЖЕНА И ИЗЛОЖБА ПОЉО-
ПРИВРЕДНЕ МЕХАНИЗАЦИЈЕ.

Тужбалице и записи о хајдуцима

Из збирке Радојка Николића

„Што ми оде тако рано,
ти зелена младја грана?
У најлепше своје доба
мајка иде покрај гроба.
Увек тужна сузе рони,
а боју се за то жали.
За једине своје малю
што је рано преминуо.“

(Милашевић, 1926.)

„Светомре, моје росо цвеће,
тебе мајка заборава неће.
Стричвени се тобом поносима,
ујаци ти просини девојци,
а мајци си срце распорјо.“
(Штјгмовић, 1918.)

„Види сине, моје радовање,
радовање за мало година.
Видосаве, моје јарко сунце,
рано ти ве беше одређено,
још ранце за горњу заје,
за горци, по коју зелујицу.“

„Неће проћи мало дана,
доћи ће ти сини мајка
и донети разно цвеће
пошто Раде мало чеће.
Сине Раде, наш поносу,
кад ће мајка снасти козу?
И нас сунце да не грље
па твој ћале да с обрље.“

(Горачићи, 1945)

„Кука мајка:
Еј Јованка, кћера мјала,
миси с нама дуго била.
Кука мајка: кукајући
и сузе левљујући
се на твоје друрице гледајући.“
(Пријевор, 1928.)

„Тери моја,
отвори дворе мајци саморанци
да ти сини
је ми теби лице похорјило,
јесу ми ти зуби потајмјели,
је ми тебе коса закршена,
што је мајка мезвала
пунјери II година.“

(Пријевор, 1929.)

„Прна земља, старост узми,
нашег брата мака прети
Прна земља, зрех ти бијо
што нам узз милог брата!
Мно ову, мајци, брата
и свакоме ко га знаде,
јер је днсо правдоа, правдоа.
Ову стао на одмену,
матери на радост,
брата на похол,
целој кући на понос и днску.
у 19. и свету за уграби,
оде наша крв, наша снага.“

(Миаковци, 1908.)

„Коса, Стана, Мина, Маша,
ко четири голубића,
дошале гробу на зоворе:
Ево, мајко, деце твоје,
отвориде тужне дјоре!
Жеља нас је закијела
да видимо лице твоје .
Ти си наша жеља жива,
дочека си нама мила.“

(Ивањца, 1902.)

„Рано цвеће, рано ти цветаше,
још ранце повену ми цвеће
ко росица по зеленој трави.
Сунце грану, росицу оману —
теки ми је живот у Сретена.
Тешко мајци која тако спрема,
лакше оној што никога чема.“

(Севојно, 1898.)

... Погибе борени се с ајдуцима на
друку крај потока у Мирсалајцима
9. маја 1867. г. (Мирсалајци, Грочић
Тодор Кнежевски).

... Од стране хајдука јочи Госпо-
ђиндрне 1885. год. на путу идући од
куће судници ов. ниже гроба из пу-
шкаха погубе и од мах испусти своју
племенићу душу (Лиса, Блатоје Вла-
товић).

... Од ране пучане умрје коју
доби браћеви сво гизду Василја
Николића из Радована; а Обрад ућн на
место једног од ајдука љакном Весе-
љана из Високе. (Пожега, Обрад Ма-
ленковић (1868))

... По највећу тузу однео је са со-
бом у гроб ту што је чувени зма-
ковец и златобран Брњи са своја 4
друга мала уред бела дана на члви
1896. год; узета за одвео кући и
однео му сто дуката. Страж што за је
поднео од тих заверова у људском об-
лику порежето је његово радом из-
цурено тело и та тука за својом пра-
ведном тековикоу узрала му је и
смерт. (Пужо, Илија Нешовиновић)

... Ви тешко ранио од хајдука
браће Солдатовића из Лисе на котра-
шкој завијетници код цркве 18. маја
1886. год. пред целама светом коу се
на сабору састао беше. Услијед те-
шких рана испусти своју мученичку
душу 28. маја 1886. г. у 48. г. своје
старости. (Мирсалајци, Тинаски Ми-
лосављевић)

Именовао дођаше хајдуци, ухва-
тине за у његовој мезани и однеше
из касе 3000 динара, и зато је свој
жмол изабро од ајдука криве 18.
августа 1888. г. у Језевици (Пожега
Језевица, Милко Ристић)

Петроније Вранић из Буара пожи-
жњино је 25. г. часно. Потрешен свр-
25. јуна 1891. г. у селу Добрињи. Овај
спомен подиже брат Василје и мај-
ка Симјуна. (Буар)

Ово је спомен иди почна раб бо-
жи Максим Лаушевић из Василјевића
а храброг и чувеног буљубаше јавор-
ске гранце, кои је за храброст 1876.
год. одлаком у стубрбо мајдан и
стоменјома, кои пошжн 32 год., а
погибе 3. септембра 1880. год. од ај-
дука Милана Симаха и Јована Грочи-
ћа пред кућом Воја Павловића из
Кучића. (Јавор)

... А по мавоу душе за ајдука
Радоје Карача у авеници, довели за
кући, оте му одео и оружје и на си-
лу отерао у планину и убио (Дови
Дубац, Стеван Војиновић, 1907.)

Овде почнају кости Драгоја Бла-
гојевића, младића нежењена, који у
22. г. свог младаног животоу доми
хајдуке погубе од хајдука Вранића и
његовог друштва у Добрињи 27. ју-
на 1891. год. (Лорет)

Кајдуци, жалеасно је што му жи-
вот у најлепшени цвети узесте! (Мр-
шишци, Радојево Тодоровић, 1891)

Радојко Николић, Драгачевић, Зеочанин, сада про-
фесор у Чачку, посветио је својим најбољим десет годи-
на проучавају запис са надгробних споменика по гроб-
љима западне Србије. Нада није мило шиконских обавеза
и нада је време то дозвољавало, ниша је од гроба до
гроба, често ирвене кунје и бујад, и записиво по-
руно и поуне које су у намам уљесиване. Летовао је на
гробљима. А нада наступе јесење нише и зема ситом
завејав савла проучавао је и срећно савуљеним матери-
јал, проучавајући, у исто време, историјске политичке
и социјалне прилике које су владале у Србији, посебно
западној, у другој половини прошлог и првој половини
овог века.

Из тога рада, тод заноса, настало је значајно науч-
но дело од прено пет стотина страна: „Селњанска душа
на нивому.“

Над је тај рупиоис дошао у руке велиног познава-
ца српског села, Драгине Витосевића, који се задиви
и навау труау младог професора подасом. И, између
осталог, још рече: „Далеко спаја иначе ретно зару-
не и ретно заруноисе ономе научничку стручност и
савесност са психичним одушевљењем и изворним
наодним аутом и непоречењем.“

Из те богате ризнице захватили смо прегрлат за-
пис о хајдуцима наш и непомлоу тужбалица. Избор је,
вероватно, могао бити и већи и бољи. Мени се намет-
нуо овај.

Никола Стојић